

MURİS MUVAZAASI ve MUVAZAA İDDİASINDA BULUNULAMAYACAK BAZI DURUMLAR

SIMULATION OF THE DECEASED AND SOME SITUATIONS IN WHICH SIMULATION CANNOT BE CONSIDERED

Barış ÇİFTÇİ*

Özet: Uygulamada yaygın olan muris muvazaasının temeli, mirasbırakanın (mürisin) ailesinden bazılarına terekesinden daha çok mal bırakmak istemesinden veya mirasçılarından mal kaçırmasından kaynaklanır. Bu sebeple gerçekte yapmak istemedikleri bir sözleşmeyi yaparlar. İrade ile dışı vurulan beyan arasında birbirine uygunluk bulunması gerekirken mirasçılardan mal kaçırmak için bir uygunsuzluk yaratılmaktadır. Üçüncü kişileri aldatmak amacıyla yapılan bu taşınmaz devri kesin hükümsüzdür. Mirasbırakanın gerçek iradesinin ne olduğunun tespitini yaparken ülke ve yörenin gelenek ve görenekleri, toplumsal eğilimler, olayların olağan akışı, mirasbırakanın sözleşmeyi yapmakta haklı ve makul bir nedeninin bulunup bulunmadığı, minnet duygusu, mal paylaşırma (denkleştirme) amacı, davalının alış gücünün olup olmadığı, satış bedeli ile sözleşme tarihindeki gerçek değer arasındaki fark, sözleşme tarihinde mürisin yaşı fiziki ve genel sağlık durumu, aile koşulları ve ilişkileri, elinde bulunan mal varlığının miktarı, temlik edilen malın tüm mamelekine oranı, gibi olgular esas alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Muris, Muvazaa, Muris Muvazaası, Mirasçıdan Mal Kaçırma Kastı, Mirasbırakanın Asıl İradesi, Gizli Anlaşma

Abstract: Simulation of the deceased is common in practice. Its basis stems from the desire of the legator (deceased) to leave more of his/her heritage to specific family members or to smuggle property from heirs. Therefore, they draw up a contract that they do not actually intend. While there has to be a compatibility between the will and the declaration, an inconvenience is created to smuggle property from the heirs. This conveyance of real property which is made to deceive the third parties is absolutely null and void. While determining what the real will of the legator, it should be considered that the traditions of the country and the region inclinations of the society, natural tenor of events, whether the legator has valid and reasonable cause to conclude a contract, sense of gratitude, purpose of sharing goods whether the defendant has purchasing power,

* Av., av.barisciftci@gmail.com, ORCID ID:0000-0003-1247-5305, Makalenin Gönderim Tarihi 30.09.2020, Kabul Tarihi: 30.09.2020

the price gap between the sales price and the actual value on the contract date, age, physical and general health status of legator on the contract date, family conditions and relations, the amount of assets held and the proportion of transferred goods to all assets.

Keywords: Deceased, Collusion, Deceased Collusion, Intention of Property Abduction From the Inheritor, Actual Will of The Legator, Secret Contract

I. GİRİŞ

Uygulamada yaygın olan muris muvazaasının temeli, mirasbırakanın (murisin) ailesinden bazı kişilere terekesinden daha çok mal bırakmak istemesinden veya mirasçılarında mal kaçırmamasından kaynaklanır. İrade ile dışa vurulan beyan arasında birbirine uygunluk bulunması gerekirken mirasçılardan mal kaçırmak için bir uygunsuzluk yaratılmaktadır. Üçüncü kişileri (çoğu zaman mirasçıları) aldatmak amacıyla, gerçek iradeye aykırı yapılan taşınmaz devri kesin hükümsüzdür. Zira taşınmaz devri gerçek iradelerle resmi şekildeki beyanlar arasında uygunluk sağlanarak yapılmalıdır. Ancak bazı durumlarda irade ile beyan arasında kasti uygunsuzluk resmi şekle geçerken gerçek irade değil, gerçekte olmayan irade (satış veya ölünceye kadar bakma sözleşmesi) gösterilir. Bu durumda yapılan işlem şekle aykırılıktan kesin hükümsüz olacaktır. Aynı hakka ilişkin olan bu işlem hak düşürücü süreye tabi değildir. Kural olarak zamanaşımı da alacak haklarında olduğu için muvazaalı işlemlerde zamanaşımı da söz konusu olmaz.¹ Yeter ki ileri sürülen taşınmazların muris muvazaasına dayalı tapu iptali 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 2. maddesinde düzenlenen dürüstlük kuralına aykırı olmasın. Ayrıca belirtmek gerekir ki taşınır bir malın mal kaçırmak amacı ile verilmesi şekle tabi olmadığı için gerçek irade olan bağış geçerli sayılacak ve iptale değil, tenkise tabi olacaktır.²

II. MUVAZAA

Bir sözleşmenin yapılması sırasında, irade ile dışa vurulan beyan birbirine uygun olmalıdır. Ancak bazı hallerde gerçek irade ile dışa vu-

¹ Fikret Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 21. Baskı, Yetkin Yayıncılık, İstanbul 2017, s.1283.

² Erhan Günay, Mirastan Mal Kaçırma, 3. Bası, Seçkin Yayıncılık, İstanbul 2013, s.14.

rulan beyan birbiri ile uyumlu olmayabilir. Bu durum kasıtlı yapıldığı takdirde muvazaadan söz edilir.³ Bir sözleşmede muvazaa, tarafların yaptıkları sözleşmenin hiç sonuç doğurmamasını veya görünüşteki sözleşmeden farklı bir sonuç doğurması konusunda anlaşmalarıdır.⁴ Kısaca muvazaa tarafların irade ve beyanları arasında isteyerek yaptıkları uyumsuzluktur.⁵ Muris muvazaasında, mirasbırakan bu kastını mirasçılarını aldatarak onlardan mal kaçırmak için yaratır.⁶

Muvazaa şartlarının oluşması için üç koşul bir arada bulunması gerekir. Bunlar:

- I. Tarafların gerçek amaçları ile yaptıkları işlemler arasında bilerek ve isteyerek yapılan bir uyumsuzluk,
- II. Üçüncü kişileri aldatma amacı,
- III. Tarafların muvazaalı işlem yapma konusunda aralarında anlaşmaları.

Muvazaa, mutlak muvazaa ve nisbi muvazaa olarak ikiye ayrılmaktadır.⁷

Mutlak (Adi) muvazaada taraflar aslında hiç yapmak istemedikleri hukuki işlemi üçüncü kişileri aldatmak amacıyla irade açıklamasında bulunurlar. Bu sebeple mutlak muvazaada gizli işlem söz konusu değildir. Taraflar hiç hukuki işlem yapmak istememektedirler. Bir kimsenin alacaklılarından mal kaçırmak için arkadaşına arabasını satış yapması durumunda taraflar aslında hiç hukuki işlem yapmak istememektedirler.⁸

³ Vasiyetname tek taraflı düzenlendiği için vasiyetnamede muvazaadan söz edilmez. Zira iki taraf bulunmamaktadır.

⁴ Kemal Oğuzman/Turgut Öz, Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 1. Cilt, 12. Bası, İstanbul 2014, s.130; Fahrettin Kayhan, "Taşınmaz Mülkiyetinin Naklinde Muris Muvazaası" *Ankara Barosu Dergisi*, 2000-3, s.178.

⁵ Eren, s.350. Ancak bu tanıma üçüncü kişileri aldatma amacı da eklenmelidir. Necip Kocayusufpaşaoğlu/Hüseyin Hatemi/Rona Serozan/Abdülkadir Arpacı, Borçlar Hukuku Genel Bölüm, 1. Cilt, İstanbul 2014, s.345.

⁶ Gökhan Antalya/İpek Sağlam, Miras Hukuku, 3.Bası, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2015, S. 310.; Nihat Yavuz, Muvazaa, İnançlı İşlem, Nam-I Müstear ve Kanuna Karşı Hile Davaları 4. Bası, Ankara 2015, s. 3.

⁷ Kemal Oğuzman/Turgut Öz, s. 130. Gökhan Antalya, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 1. Cilt, Legal Yayıncılık, İstanbul 2016, s.279; Eren, s.365.

⁸ Turgut Akıntürk /Derya Ateş: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 25. Bası, Beta Yayıncılık, Eylül 2016, s. 55.

Nisbi muvazaada ise taraflar bir işlem yapmak istemekte ancak çeşitli nedenlerden üçüncü kişileri aldatmak için bu irade açıklamasını farklı yönde yapmaktadırlar. Aslında arkadaşına bağışlamak istediği saatini eşinin kızacağı düşüncesi ile satış işlemi gibi gösterilmesi veya çoğu zaman karşılaşılan durum ise birden fazla mirasçısı bulunan murisin bazı mirasçılarına daha fazla mal bırakmak için gerçekte bağışlamak istediği taşınmazını satış olarak göstermesi gibi. Gerçek iradesi bedelsiz şekilde yani bağış yapmak olmasına rağmen irade beyanları sanki satış sözleşmesi gibi resmi kayıtlara geçmektedir.⁹ Taşınır mal söz konusu ise şekil şartı olmadığından bağış sayılabilecek ancak taşınmaz söz konusu ise tapuda yapılan işlem için gerçek irade ile uygunluk aranacaktır.¹⁰ Yargıtay'a göre muvazaalı sözleşme muvazaa nedeni ile hüküm doğurmaz.¹¹ Muvazaa kesin hükümsüz yani butlandır. Öğretide muvazaalı işlemin iradeye uygun olmadığını ve hukuki işlemin kurucu unsuru bulunmadığından yokluk olduğunu savunanlar da vardır.¹²

III. MURİS MUVAZAASI

Nisbi muvazaa türü kabul edilen muris muvazaasında bir kimşenin mirasçısını miras hakkından yoksun bırakmak amacıyla yaptığı karşılıksız kazandırmaları tapuda satış veya ölünceye kadar bakma sözleşmesi gibi göstermesidir.¹³ Tıpkı nisbi muvazaada olduğu gibi gerçekte yapmak istedikleri hukuki işlemi bazı nedenlerden (mirasçılardan mal kaçırmak gibi) iradeye aykırı beyan etmektedirler. Buradaki temel amaç saklı paylı mirasçılarının ileride tenkis davası açarak miras paylarını almalarını önlemektir. Kısaca mirasbırakan gerçekte bağışlamak istediği mallarını satış karşılığında devretmiş gibi göstererek mirasçılarının ileride terekesinden taşınmaz kalmasını önlemek istemektedir. Mirasbırakanın yapması gereken ise vasiyetname yaparak taşınmazını istediği kişiye bırakmalı veya tarafların tapuda gerçek ira-

⁹ Sefa Reisoğlu, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 25. Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul 2014, s. 103; Eren, s. 369.

¹⁰ Günay, s.14.

¹¹ Oğuzman/Öz, s.132; Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı: Borçlar Hukuku Genel Bölüm,1. Cilt, İstanbul 2010, s.356.

¹² Eren, s.356.

¹³ Kayhan, s. 184.; Ali Özüğür, Tenkis Muvazaa Mirasta İade Davaları, 3.Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2011. s.866.

deleri olan bağışlamayı beyan etmeleri gerekmektedir. Zira gerçekte bağış olan iradelerini tapuda ölünceye kadar bakma sözleşmesi veya satış olarak göstermişlerse bu işlem geçerli olmayacaktır. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 203/4 uyarınca muvazaalı olan bu işlem tanık dahil her türlü delille ispat edebilir.¹⁴ Ayrıca saklı paylı olsun olmasın tüm mirasçılar muris muvazaasına dayalı tapu iptal ve tescil davasını açabilir. Hatta atanmış mirasçı da muris muvazaasına dayalı tapu iptal ve tescil davasını açabilir¹⁵.

Muris muvazaasına dayalı tapu iptal ve tescil davasını tespit edilmesi gereken hususlar şunlardır:¹⁶

Gelenek ve görenekler,

Toplumsal eğilimler,

Olayların olağan akışı,

Mirasbırakanın taşınmaz satımında haklı bir sebebinin olup olmaması,¹⁷

Murise davalının bakması veya minnet duygusu olup olmadığı,

Mirasbırakanın taşınmaz satışına ihtiyacının olup olmadığı,

Mirasbırakanın gelir durumu emekli maaşı ve gelir düzeyi,

Ölümüne yakın tüm mal varlığını sebepsiz devretmesi ve davalının ödeme gücü,¹⁸

Satış bedeliyle işlem tarihindeki gerçek değer arasındaki fark,

Mirasbırakanın devir tarihinde ekonomik ve sosyal durumunun nasıl olduğu,

¹⁴ Kayhan, s.184.

¹⁵ Kemal Oğuzman, "Miras Bırakanın Gayrimenkule İlişkin Muvazaalı İşlemleri Bakımından Tenkis Davası ve Tapu Kaydının Tashihi Davası, Prof. Dr. İlhan E. Postacıoğlu'na Armağan (Özel Sayı)", *İstanbul Üniversitesi Dergisi*, İstanbul 1990, s. 189; Rona Serozan/Engin Baki İlkay, *Miras Hukuku*, 4. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2014. s. 234; Dural/Öz, s.263.

¹⁶ Murat Topuz, "Yargıtay Kararları Işığında Muris Muvazaasının Varlığını Gösteren Emareler Prof. Dr. M. İlhan Uluşan'a Armağan (Özel Sayı)", *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Temmuz 2016, Cilt 15, Sayı 2, s.726.

¹⁷ Y.1. HD, T.29.11.2007, E.2007/9815, K.2007/11607. (Erişim Tarihi: 20.01.2021).

¹⁸ Y. 1. HD, T.11.5.2011, E.2011/4340, K.2011/5650. (Erişim Tarihi: 25.01.2021).

Taşınmazın devirden sonra kimin tasarrufunda olduğu,¹⁹ gibi her somut olaya göre şekillenen bu muvazaa olgusu uygulamada sık rastlanması sebebi ile Yargıtay kararları ile şekillenmiştir.

A. MURİS MUVAZAASININ UNSURLARI

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 16.06.2010 Tarihli 2010/1-295 esas numaralı, 2010/333 sayılı kararında, muris muvazaasının diğer nisbi muvazaa türü gibi 4 unsurdan oluştuğunu şu şekilde ifade etmiştir.

1- Görünüşteki Sözleşme

Gerçekte yapmak istemediği işlemi üçüncü kişileri aldatmak amacıyla istiyormuş gibi irade açıklamasıdır. Sözleşmelerin geçerli olabilmesi için tarafların irade beyanlarının birbirine uygun olması gerekir. Oysa muris muvazaasında mirasbırakan ve sözleşmenin karşı tarafının iradesi görünüşteki sözleşmeyi yapmamak konusunda birbirine uygundur.²⁰ Bağış yapmak isterken dışarıya satış sözleşmesinin veya ölünceye kadar bakma sözleşmesinin **şartlarını açıklayarak işlem** yapmaktadırlar.

2- Üçüncü Şahısları (Mirasçıları) Aldatmak Amacı

Mirasbırakan kişi yani muris diğer miraslarından mal kaçırmak için aslında yapmak istemediği bir işlemin şartlarını açıklamaktadır. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu'nun 01.04.1974 tarihli kararından yola çıkarak muris muvazaası kavramının varlığından söz edebilmemiz için, İçtihadı birleştirme kararında değinildiği üzere, mirasbırakanın muvazaalı işlem yapmadaki amacı mutlaka mirasçılarından mal kaçırmak olmalıdır. Böylece terekesinden taşınmaz eksilecek ve mal kaçırmak istediği mirasçıları tenkis davası da açamayacaktır. Zira miras hukuku mirasbırakanın sağlığında yaptığı işlemlerle ilgilenmemektedir. Ancak yapılan işlem muvazaalı olduğu için tapu iptal ve tescil davası açılıp mirasçılar miras paylarını alabilecektir.

¹⁹ Y. 1. HD, T.13.5.2008, E. 2008/1744, K.2008/6028. (Erişim Tarihi: 25.01.2021).

²⁰ Eren, s. 372, Kocayusufpaşaoğlu, s. 355; Serozan/Engin, s. 234.

3- Tarafların Beyanları ile İradeleri Arasında İsteyerek Meydana Getirdikleri Uyumsuzluğu Açıklayan Muvazaa Anlaşması

Sözleşmeyi yapan iki tarafın gerçekte yapmak istemedikleri işlemi **üçüncü kişileri aldatmak için yapmış görünmeleridir**. Muris muvazaasında, muvazaa anlaşmasının varlığı muvazaanın oluşması için şarttır.²¹Bu anlaşma açık veya örtülü olabilir.

4-Gizli Sözleşme

Muris muvazaasının son unsuru, tüm nispi muvazaalarda olduğu gibi gizli sözleşmedir. Mirasbırakan taşınmazını bağış yoluyla devretmek istemekte, ne var ki bu sözleşmeyi gerçek iradesine uygun olmayan satış sözleşmesinin arkasına gizlemektedir.²²

B- MURİS MUVAZAASINI AÇIKLAYAN 01.04.1974 TARİHLİ YİBK

Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun kararlarında mirasçıyı miras hakkından yoksun etmek amacıyla mirasbırakanın muvazaalı olarak yapmış olduğu tasarruf işlemlerinin iptalini dava etmek hakkı, saklı pay sahibi olsun ya da olmasın tüm mirasçılara tanınmış ayrıca tenkis ve mirasta iade ile ilgili hükümleri aslında geçerli tasarruflar için uygulanabileceği açıklanmıştır.

“Yargıtay İkinci Hukuk Dairesi ve Hukuk Genel Kurulu arasındaki görüş ayrılığı, bir kimsenin mirasçısını miras hakkından yoksun etmek amacıyla; tapu sicilinde kayıtlı taşınmaz malını, gerçekte bağışlamak istediği halde, Tapu Sicil Memuru önünde iradesini satış biçiminde açıkladığının gerçekleşmiş olması durumunda, saklı pay sahibi olan mirasçıların, tenkis ya da mirasta iade davası açmak haklarını kullanmayıp Borçlar Kanununun 18. maddesine dayanarak muvazaa nedeniyle tapu kaydının iptalini isteyebilir isteyemeyecekleri ve saklı pay sahibi olmayan mirasçıların da aynı davayı açmak yetkisine sahip olup olmadıkları ... konusundadır.

...

²¹ Eren, s.378.

²² Antalya, s.279.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun kararlarında; *mirasçıyı miras hakkından yoksun etmek amacıyla mirasbırakanın muvazaalı olarak yapmış olduğu tasarruf işlemlerinin iptalini dava etmek hakkı, saklı pay sahibi olsun ya da olmasın tüm mirasçılara tanınmış ve tenkis ve mirasta iade ile ilgili hükümleri aslında geçerli tasarruflar için uygulanabileceği açıklanmıştır. Yargıtay İkinci Hukuk Dairesi kararlarında ise böyle bir dava hakkı tanınmamış; sadece saklı pay sahiplerinin Medeni Kanun'un 507. maddesinin 4. fıkrası gereğince tenkis davası açabilecekleri ve mirasbırakanın bu davranışının Medeni Kanun'un 603. maddesinin 2. fıkrası gereğince o taşınmazı iade etmekten ayrık tuttuğu anlamına geldiği kabul edilmiştir. İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu'nda konu, sadece sevk edildiği olayla sınırlı olarak ele alınmıştır. Daha açık bir deyimle; tasarruf işleminin tapu sicilinden kayıtlı olan, taşınmaz malın, görünüşte satış ve gerçekte ise hibe biçiminde olduğu olayıyla sınırlandırılmıştır.*

...

Muvazaa nedeniyle satış sözleşmesi geçersiz sayılsa bile gizli hibe akdi geçerli olacağından mirasçının Borçlar Kanunu'nun 18. maddesine dayanarak açacağı davada yarar bulunmadığı ve bu nedenle bir sonuç doğurmayacağı düşüncesini de kabul etmek olanaksızdır. Gerçekten böyle bir davayı açacak kimsenin, davada yararının bulunması zorunludur. Ve ilke olarak da gizli akit geçerlidir. Ancak gizli akdin geçerli sayılabilmesi için tüm koşulların oluşmuş olması zorunludur. İçtihadı Birleştirmeye konu, tapuda kayıtlı bir taşınmaz malın muvazaalı olarak satışidir. Böyle bir durumda gizli akdin geçerli sayılabilmesi için gizli akit, biçim koşuluna (şekil şartına) bağlı ise biçim koşulunun da gerçekleşmiş olmasında zorunluluk vardır. Aksi durumda hibe sözleşmesinin varlığından söz edilemez. Çünkü Tapu Memuru önünde açıklanan irade, bir ivaz karşılığı mülkiyetin aktarılması iradesidir ki, sadece bu iradeye resmiyet verilmiştir. Satışa ilişkin resmi işlemin gizli akdi de içine alacağı kabul edilemez.

...

Bir kimsenin; mirasçısını miras hakkından yoksun etmek amacıyla, gerçekte bağışlamak istediği tapu sicilinde kayıtlı taşınmaz malı hakkında Tapu Sicil Memuru önünde iradesini satış doğrultusunda açıklanmış olduğunun gerçekleşmiş bulunması halinde, saklı pay sahibi olsun ya da olmasın miras hakkı çığnänen tüm mirasçılarının, görünürdeki satış sözleşmesinin Borçlar Kanununun 18. maddesine dayanarak muvazaalı olduğunu ve gizli bağış

sözleşmesinin de şekil koşulundan yoksun bulunduğunu ileri sürerek dava açabileceklerine ve bu dava hakkının geçerli sözleşmeler için söz konusu olan Medeni Kanunun 507. ve 603. maddelerinin sağladığı haklara etkili olmayacağına Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulunun 1.4.1974 günlü ikinci toplantısında oyçokluğuyla karar verildi.”²³

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu madde 18’e dayanarak muvazaalı olduğunu ve gizli bağış sözleşmesinin de şekil koşulundan yoksun bulunduğunu ileri sürerek dava açabileceklerine ve bu dava hakkının geçerli sözleşmeler için söz konusu olan 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu madde 507 ve 603’ün sağladığı haklara etkili olmayacağı...” şeklinde özetlenmiştir.²⁴ Ancak şunu belirtmek gerekir ki muvazaa olgusu şekil şartı gerektirmeyen işlemlerde hüküm doğurmayabilir. Saatini oğluna vermesi herhangi bir şekil şartına bağlı olmadığı için bağış olarak kabul edilecektir. Zira gizli işlemin salt muvazaalı işlemle birlikte yapılmış olması onun da geçersiz olması sonucunu doğurmaz.²⁵

Muris muvazaasına dayalı tapu iptal ve tescil davalarında saklı pay sahibi olsun veya olmasın miras hakkı çiğnenen her mirasçının bunu dava edebileceğini ve muvazaayı her türlü delil ile ispat edebilirler zira mirasçılar muvazaalı işlemin tarafı değildir. Bu davayı yasal mirasçıların yanında atanmış mirasçılar da açabilir²⁶. Ancak bu davayı mirası reddeden, miras hakkından feragat eden, mirastan yoksun olan veya mirastan çıkarılan kişiler açamaz. Ayrıca belirtmek gerekir ki taraflardan birisi kendi muvazaasına dayanarak dava açması bir hak talebi herkesin haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorunda olduğu, bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasının hukuk düzenince korunamayacağını belirten 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun 2. maddesine aykırı olacağından kimse kendi muvazaasına dayalı dava açamaz. Bu sebeple taraflar veya muvazaalı işlem sırasında veli vasi kayyım gibi sıfatlarla işlem yapanlar da kendi muvazaalarına dayanamaz.²⁷ Muvazaa davası der-

²³ YİBK, T. 1.4.1974, E. 1974/1, K. 1974/2. (Erişim Tarihi: 25/01/2021).

²⁴ Özüğür, s.883.

²⁵ Eren, s. 377; Haluk Nomer, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 14. Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul 2015, s.74.

²⁶ Oğuzman, s. 189; Serozan/Engin, S. 234; Dural/Öz, s.263.

²⁷ YHGK, T. 27.01.2010, E.2010/1-1, K.2010/32. “Dosya arasında bulunan resmi senette muris taşınmazı bedeli karşılığı sattığını belirtmiş, davacı baba da bedelini vererek taşınmazı davalı adına aldığını açıklamıştır. Diğer davacıların bu devrin

dest iken tenkis davası açılabilir. Esasen kademeli olarak açılma olanağı bulunan bu davalarda muvazaa olgusu ispatlanamadığı takdirde tenkis davasının incelenmesi gerekir. Önce tenkis davası açıldıktan sonra muvazaaya dayalı davada ayrı bir dilekçe ile her zaman açılabilir. Bu halde muvazaa davasının tenkis davası için bekletici mesele sayılması gerekir. Muvazaa sebebiyle tapu iptal tescil davası, tenkise oranla daha geniş kapsamlı olduğundan ıslah yoluyla da olsa tenkis davası muvazaa davasına dönüştürülemez. Ancak muvazaa davası, tenkis davasına dönüştürülebilir. Farklı yörelerde bulunan taşınmazlar yönüyle muris muvazaası nedenine dayalı dava birlikte açılabilir. Muvazaalı temliklerde, mirasçılar, miras payları oranında tapu iptal ve tescil isteyebilecekleri gibi, taşınmazın terekeye döndürülmesini de isteyebilirler. Pay oranında iptal tescil istenilmesi halinde, dava açan mirasçıların payları yönünden dava kabul edilecek, bundan dava açmayanlar yararlanamayacaktır. Muris muvazaası iddiasına dayalı olarak pay oranında istekte bulunulabileceği gibi, terekeye iade (tüm mirasçılar adına tescil) de istenebilir. Ancak bu duruma diğer mirasçıların muvafakati sağlanmazsa terekeye temsilci atanması gerekir.

C- MUVAZAA İDDİASINDA BULUNAMAYACAK BAZI DURUMLAR

1-DENKLEŞTİRME AMACIYLA YAPILAN SATIŞLAR

Muris muvazaasından söz edilmesi için mirasbırakanın mirasçısından mal kaçırma kastının bulunması gerekir. Mirasbırakan tüm

danışıklı olduğuna dair kendi miras haklarına dayanarak açtıkları bu davanın her türlü delil ile ispatı mümkün ise de davacı s.... işlemde velayeten taraf olduğundan kendisinin bizzat yaptığı bu işlemin muvazaalı olduğunu iddia etmesi mümkün değildir. Burada bir hususu açıklamakta yarar vardır. Bir işlem ya muvazaalıdır ve bu nedenle davada taraf olanların tümü için geçersizdir veya değildir. İşlemin bazı davacılar için geçerli, bazıları için geçersiz olduğunu söyleme olanağı yoktur. Bu nedenle davacı s.... yönünden de geçersiz olduğu söylenebilir. Ancak burada bir ayırım söz konusudur. Davacı her ne kadar tapudaki muvazaalı işlemde velayeten bulunmuş ise de işlemin tarafıdır, taşınmazı bedel ödeyerek davalı adına aldığını resmi memur huzurunda beyan etmiştir. o halde kendisinin de bir muvazaası söz konusudur ve kural olarak hiç kimse kendi muvazaasına dayanarak bir hak talep edemez. Kaldı ki böyle bir hak talebi herkesin haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorunda olduğu, bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasının hukuk düzenince korunamayacağını belirten TMK ikinci maddesine de aykırıdır.” (Erişim Tarihi: 25.01.2021).

mirasçılarını kapsar nitelikte bir paylaşırma yapmışsa; artık mirasbırakanın mirasçılardan mal kaçırma kastının değil denkleştirmeyi sağlamaya amacının olduğu söylenebilir. Mirasbırakan mirasçılarını tapuda satış göstererek taşınmazlarını paylaşmışsa bu temliklere karşı artık muvazaa iddiasında bulunulamaz. Zira burada mal kaçırma kastı değil mal paylaşırma kastı vardır. Denkleştirmenin mirasbırakana ait her bir taşınmazda her bir mirasçıya pay ya da hak vermesi şeklinde yapılmasına gerek olmayıp, tüm malvarlığında her bir mirasçıya kabul edilebilir ölçüde bir mal veya hak vermesi halinde, mirasbırakanın amacının mal kaçırma olmadığı, sağlığında malvarlığını mirasçılarını arasında paylaşırma kastı taşıdığına kabulü zorunludur. Bu amaçla yapılan görünüşte satış geçerli sayılmaktadır. Mirasbırakan sağlığında hak dengesini gözetken kabul edilebilir ölçüde ve tüm mirasçılarını kapsar biçimde bir paylaşırma yapmışsa mal kaçırmak kastından söz edilmez ve 01.04.1974 tarihli YİBK kararı uygulama alanı bulmaz. Hal böyle olunca, mirasbırakandan tüm mirasçılara intikal eden taşınır, taşınmaz mallar ve haklar araştırılmalı, tapu kayıtları ve varsa öteki delil ve belgeler mercilerden getirilmeli, her bir mirasçıya nakledilen malların ve hakların nitelikleri ve değerleri hakkında uzman bilirkişiden rapor alınmalı, paylaşırma kastının bulunup bulunmadığı açıklığa kavuşturulmalıdır.²⁸

2-MEHİR SÖZLEŞMESİ

Mehir, kocanın evlenme sözleşmesi anında ya da devamı sırasında bazen de sona ermesi halinde kadına belirli bir mal, para veya ekonomik değeri olan bir şeyi armağan etmesidir. Mehir, Yargıtay kararlarında kocanın evlenme sözleşmesi anında ya da devamı sırasında, bazen de sona ermesi halinde kadına belirli bir mal, para veya ekonomik değeri olan bir şeyi armağan etmesi olarak tanımlanmıştır.²⁹ Mirasbırakan ikinci evliliğini yapan kendi adlarına kayıtlı bazı gayrimenkulleri eşlerine tapuda bedelsiz olarak devrederse fakat buna rağmen devri tapuda satış olarak göstermiş olsa da Yargıtay bu satışı mehir sözleşmesi olarak kabul etmekte ve açılan muvazaa davasını kabul et-

²⁸ Y. 1. HD, T.12.04.2012, K.1520/4247. (Erişim Tarihi: 25/01/2021).

²⁹ Y. 1. HD, T.03.04.2014, E.2014/4841 K. 2014/7106. (Erişim Tarihi: 25/01/2021).

memektedir. Amacı mal kaçırmak değil mehir sözleşmesi ile taşınmaz vermektedir. Bu amaçla yapılan temlik mal kaçırma amacı olmadığından geçerli sayılmaktadır.³⁰

3-MİNNET DUYGUSU İLE YAPILAN SATIŞLAR

Minnet duygusunun egemen olduğu temlikte muvazaa kabul edilmemektedir. Bu amaçla yapılan görünüşte satış geçerli sayılmaktadır. Zira muris (bakım alacaklısı) taşınmazını mirasçılardan mal kaçırmak amacıyla değil, gerçekten bakıp gözetilmek amacıyla bakım borçlusuna temlik etmişse, işlemin muvazaa nedeniyle iptali istenemez. “Asıl olan tarafların akitteki gerçek ve müşterek amaçlarının saptanmasıdır. (TBK madde 19) şayet bakım alacaklısının temliki, işlemde bakıp gözetme koşuluna değil de bir başka amacı gerçekleştirme iradesini taşıdığı belirlenirse (örneğin: mirasçılardan mal kaçırma düşüncesinde ise), bu takdirde akdin ivazlı (bedel karşılığı) olduğundan söz edilemez; akitte bağış amacının üstün tutulduğu sonucuna varılarak, Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu’nun 01.04.1974 tarihli kararı olayda uygulama yeri bulunur. “Mirasbırakanın ölünceye kadar bakım gözetme karşılığı yaptığı temlikin muvazaa ile illetli olup olmadığının belirlenmesi için de sözleşme tarihinde murisin yaşı fiziki ve genel sağlık durumu, aile koşulları ve ilişkileri, elinde bulunan mal varlığının miktarı, temlik edilen malın tüm mamelekine oranı, bunun makul karşılanabilecek bir sınırdan kalıp kalmadığı gibi bilgi ve olguların göz önünde tutulması gerekir.”³¹

³⁰ Y. 2. HD, T.25.10.1965, K.4557/5028. Somut olaya gelince; davacı tarafın gösterdiği tanıklar taşınmazın devrinin bedelsiz olduğunu belirtirken hiçbirisi murisin mirasçısından mal kaçırmak amacıyla temlikin gerçekleştirildiğini ima yollu dahi bildirmemiş, ortaya koymamışlardır. Aksine taşınmazın davalıya bağışlandığını vurgulayarak mehir olarak verildiğini ifade ettikleri gibi davacılar vekili dava dilekçesinde çekişmeli taşınmazın tapusunun davalı ile murisin evliliği karşılığında muris tarafından davalıya verilmiş olabileceğini bildirmiştir. Bilindiği üzere; mehir kocanın evlenme sözleşmesi sırasında ya da devamı sırasında bazen de sona ermesi halinde kadına belirli bir mal, para veya ekonomik değeri olan bir şeyi armağan etmesidir. TMK, evlenme sözleşmesi sırasında karı kocadan birinin diğerine bir mal veya para vermesini ya da vermeyi vaat edip bir süre ertelemesini yasaklamamıştır. Bu nedenle, eski hükümlere göre kurulmuş mehir, TMK tarafından yasaklanmış bir hukuki ilişki olarak kabul edilemez. (Erişim Tarihi: 25/01/2021).

³¹ Süleyman Sapanoğlu, Muvazaa ve İnançlı İşlem Davaları, 1.Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara 2015, s.86-91 Bkz. Y. 1.HD, T.20.02.2012, K.1190/1607; Y. 1.HD, T.20/01/2014, K.124/619. (Erişim Tarihi: 24/01/2021).

Bakım alacaklısının sözleşme anında özel bakıma muhtaç durumda olmaması, ölünceye kadar bakma sözleşmesinin muvazaa kastı altında yapıldığını göstermez. Yargıtay kararlarında “Tüm çocukların ahlaki yönden murise bakmakla yükümlü olmasına rağmen, bunlardan birinin kendisine samimiyetle daha iyi bakacağı düşüncesiyle tercih edilerek, onunla ölünceye kadar bakma sözleşmesi yapmak murisin en doğal hakkıdır.” Diğer taraftan bu durumda özel bakım ihtiyacını aramak ve özel bakım ihtiyacının olmaması halinde mal kaçırma kastının kabulü hakkaniyete aykırı sonuçlar doğuracağı açık olarak kararda belirtilmiştir.³²

Özetle mirasbırakan taşınmazını mirasçılardan mal kaçırmak amacıyla değil, gerçek bakılıp gözetilmesi amacıyla temlik etmişse, işlemin muvazaa nedeniyle iptali istenemez. Murisin gerçek iradesi saptanmalı ve iradeye uygun karar verilmelidir. Ölünceye kadar bakıp gözetme sözleşmesi, taraflarına karşılıklı hak ve borçlar yükleyen bir akitir. Bakım akdi ile yapılan temlikin muvazaalı olmadığı anlaşıldığı takdirde muris muvazaasına konu olmaz. Öte yandan ölünceye kadar bakım sözleşmeleri ivazlı akitlerden olup, tenkise tabi değildir. Ayrıca belirtmek gerekir ki muvazaalı işlemlerde bankadan göstermelik para transferi yapıp hemen ardından paranın çekilip terekede bu paranın çıkmaması da muvazaaya karine olmaktadır.³³ Tarafların gerçek iradesinin mahkemece tüm olgular dikkate alınıp saptanması gerekir.

³² YHGK. T.16/03/1988, E.1987/2-814 K.1988/247. “Bir kimsenin gerek maddi ve gerekse manevi açıdan geleceğini güvence altına almak amacıyla, tüm çocukları ahlaki yönden kendisine bakmakla yükümlü olmakla birlikte, bunlardan birinin kendisine samimiyetle daha iyi bakacağı düşüncesiyle tercih edilerek, onunla ölünceye kadar bakma sözleşmesi yaparak, taşınmaz bir malını temlik etmesi en doğal hakkıdır. Diğer taraftan bu durumda özel bakım ihtiyacının varlığını aramak, başka bir anlatımla özel bakım ihtiyacının mevcut olmaması halinde mal kaçırmak kastının gerçekleştiğinin kabulü de hakkaniyete aykırı sonuçlar doğurur. Şöyle ki özel bakım ihtiyacı olmamakla beraber ölünceye kadar bakma sözleşmesi yapılan çocuk, miras bırakanla gerçekten maddi, manevi her yönden ilgilenip sağlığında her türlü ihtiyacını da karşılamış, diğeri hiçbir surette ilgilenmemiş, örneğin ziyaret görevini dahi yerine getirmemiş ise, özel bakım ihtiyacı yoktur gerekçesiyle uyumsuzluğu çözümlenmek kuşkusuz her iki çocuğu aynı duruma getirecek ve hakkaniyetle bağdaşmaz sonuçlar hasıl olacaktır. Ancak miras bırakanın sözleşmeyi yaparken diğer mirasçılardan mal kaçırmak kastıyla hareket ettiği anlaşılırsa, kuşkusuz durum değişir.” (Erişim Tarihi: 25/01/2021).

³³ Y. 1. HD, T.03.03.2015, E.2014/3953, K.2015/3138. “Yapılan araştırma ve uygulama sonucu çekişme konusu taşınmazların resmi akitte gösterilen değeri ile o tarihteki gerçek değerleri arasında açık nispetlilik bulunduğuna, murisin ekonomik sı-

4- MUVAZAA DAVASINDAN FERAGAT

Mirasbırakanın temlikinin muvazaalı olduğu saptanmışsa, bu temlike daha sonradan icazet verilmesi temliki geçerli hale getirmez. Ancak kendisinden mal kaçırılan mirasçı yani davacı taraf bu temlike karşı dava açılmayacağını yazılı olarak taahhüt etmişse, miras hakkı üzerinde gerçekleştirilmiş bir sözleşme var demektir. Bu taahhüt yapılan akdi geçerli hale getirmese de muris muvazaası nedeni ile tapu iptal ve tescil davası açabilecek mirasçının yazılı taahhüdü kendisini bağlar ve açtığı dava reddedilir.³⁴

5- HAKKIN KÖTÜYE KULLANILMASI

Hakkın kötüye kullanılması esas itibariyle bir özel hukuk kavramıdır. Bir hakkın, yasaların tanıdığı yetkilerin sınırları içinde olmakla birlikte, amacından saptırılarak kullanılması olarak tanımlanabilir. Hakkın kötüye kullanılması şartlarının oluşması için:³⁵

- I. Bir hakkın varlığı,
- II. Hakkın dürüstlük kuralına aykırı kullanılması,
- III. Başkalarının hakkın kullanılmasından zarar görmesi veya zarar görme tehlikesiyle karşı karşıya olması,

kıntısı ve mal satma ihtiyacının olmadığı, aynı zamanda bağ-kurdan emekli olup sosyal güvencesinin de bulunduğu, dava konusu taşınmazlarını temlik etmesinin makul ve zorunlu bir sebebinin bulunduğu tespit edilemediği, ölümünden sonrada terekesinde başka taşınmaz kaldığına dair bir delil bulunamadığı anlaşılmaktadır. Öte yandan; her ne kadar temlikten dört gün sonra 10.5.2011 tarihinde murisin ziraat bankası şubesindeki hesabına davalı tarafından tarla alım bedeli olarak toplam 8.000,00 TL yatırılmış ise de bu paranın 12.5.2011 tarihinde muris tarafından banka hesabından çekildiği dosya içeriğindeki belgelerle sabittir. o halde; belirlenen bu olgular, yukarıda açıklanan ilkelerle birlikte değerlendirildiğinde dava konusu taşınmazların miras bırakan tarafından davalıya temlikinin bedelsiz, muvazaalı ve mirasçıdan mal kaçırma amaçlı olduğu, murisin banka-daki hesabına paranın yatırılması ve kısa sürede çekilmesinin muvazaalı işlemi gizlemeye ve yasal zemin hazırlamaya yönelik olduğu sonucuna varılmaktadır. Hâl böyle olunca; davanın kabulüne karar verilmesi gerekirken, yanılığlı değerlendirme ile yazılı olduğu şekilde hüküm kurulması doğru değildir. Davacının bu yöne değinen temyiz itirazları yerindedir. Kabulü ile hükmün açıklanan nedenlerle, (6100 sayılı Kanun'un geçici 3. maddesi yollaması ile) 1086 sayılı HUMK'un 428. maddesi gereğince bozulmasına..." (Erişim Tarihi: 25/01/2021).

³⁴ Y. 1. HD, T.01.12.2010, K.11765/12656. (Erişim Tarihi: 25/01/2021).

³⁵ Halil Kalabalık/Murat Erdem, Temel Hukuk Bilgisi, 5. Bası, Seçkin Yayınları, Ankara 2012, s.212

IV. Hakkın kullanılmasının sınırını belirleyen açık bir kuralın bulunmaması

Şartlarının bir arada bulunması gerekir. 4721 sayılı Türk Medeni Kanun'un "Dürüst davranma" başlıklı 2. maddesi hükmüne göre "Herkes, haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorundadır. Bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumaz." Şeklinde düzenlenerek hakkını kötüye kullanan kimseyi hukuk düzeninin korumayacağını açıkça belirtmiştir. Kural olarak zamanaşımı sadece alacak haklarında söz konusu olur. Alacak hakkı dışındaki haklar ilke olarak zamanaşımına uğramaz. Özellikle aynı haklar, kişilik hakları, fikri haklar, üyelik hakları ve yenilik doğuran haklar zamanaşımına tabi değildir.³⁶ Muris muvazaası hukuki sebebine dayanan, "tapu sicilinin düzeltilmesi" (Yargıtay kararlarındaki niteleme ile "tapu iptali ve tescil") davalarında, davayı açan mirasçı, tapu sicilinde başka birisinin ismi olmasına rağmen, aynı hak sahibidir. Mirasçının, 01.04.1974 tarihli YİBK'deki unsurları taşır şekilde açtığı tapu sicilinin düzeltilmesi davası da mirasçının aynı hakkına dayalı olarak açıldığı için, "aynı haklar zamanaşımını ve hak düşürücü sürelerle uğramaz" kuralı gereğince, mirasbırakanın ölümünden sonraki dönemde "her zaman" açılabilir. Ancak muvazaa iddiası hakkın kötüye kullanılması teşkil ediyorsa, muvazaa iddiası dinlenmez.³⁷ Özetle, yapılan muvazaalı satış her ne kadar zamanaşımı

³⁶ Eren, s.1283

³⁷ Eraslan Özkaya, İnançlı İşlem ve Muvazaa Davaları, Seçkin Yayınları, 5. Bası Ankara 2013, s. 41. Y. 13. HD, T.31.03.1986, K.1335/1912.; Y. 2. HD, T.25.02.1986, K.1447/1963. YHGK, T. 06.05.2015, E.2013/1-2302, K.2015/1313. "Somut uyuşmazlıkta, muris Yusuf b. davalı kızı s. güzel ile 23.08.1974 tarihinde, davalı damadı a. güzel ile 21.08.1975 tarihinde dava konusu edilen satış suretiyle temlikleri gerçekleştirmiş, 20.03.1976 tarihinde ise vefat etmiştir. Dava murisin ölümünden 33 yıl geçtikten sonra açılmıştır. Muris muvazaası hukuksal nedenine dayalı davalarda zamanaşımının söz konusu olmadığı, işlemin muvazaalı olması durumunda üzerinden bir zaman geçmesi halinde geçerli hale gelmeyeceği ve herhangi bir süreye bağlı olmaksızın her zaman açılabilmesi kuşkusuzdur. Bu nedenle muris muvazaasına dayalı olarak dava açılmasının hakkın kötüye kullanılması niteliğinde değerlendirilmesi mümkün değildir. Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında bir kısım üyeler tarafından temliklere 33 yıl ses çıkarılmamasının ve malikin devamlı dava tehdidi altında bulunmasının 4721 sayılı TMK'nın 2.maddesine aykırılık teşkil edeceği görüşü dile getirilmiş ise de bu görüş kurul çoğunluğu tarafından benimsenmemiştir. O halde, tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dosyadaki tutanak ve kanıtlara, bozma kararında açıklanan gerektirici nedenlere göre, Hukuk Genel Kurulu'na da benimsenen özel

veya hak düşürücü süreye tabi değilse de kendisinden mal kaçırılan mirasçının uzun yıllar bekleyip hakkını kötüye kullanarak açtığı dava reddedilmelidir.³⁸

Yapılan muvazaalı satıştan haberdar olan mirasçı çok uzun bir sürenin geçmiş olmasından sonra muris muvazaasına dayalı tapu iptal tescil davası açmışsa açıkça hakkın kötüye kullanılması olarak değerlendirilebilir. Zira zamanaşımı olmamasının nedeni mirasbırakan kişi tapulu taşınmazı arkadaşına devretmiş daha sonra mirasçısına vermesi gerektiğini söylemiş olabilir. Bu durumda miras hakkından mahrum kalan mirasçılar durumdan haberdar olmayabilir. Bu sebeple davanın açılması mümkündür ve uzun yıllar geçmesine rağmen dava açılması hakkın kötüye kullanılması olarak değerlendirilmez. Ancak durumdan haberdarken 20-30 yıl geçtikten sonra (taşınmazın değerlendirilmesi, mirasçıların arasının bozulması gibi) muris muvazaasına dayalı tapu iptal ve tescil davası açılması hakkın kötüye kullanılması olacaktır. Zamanaşımı veya hak düşürücü süre işletmemek satışın bilinmediği sonradan öğrenildiği durumlarda geçerli olmalı ve aynı hakka dayalı muris muvazaasına dayalı tapu iptal tescil davası sonradan öğrenilirse herhangi bir zaman kısıtlaması olmadan açılmalıdır. Ancak durum bilindiği halde 20-25 yıl gibi uzun süre geçtikten sonra açılan dava dürüstlük kuralına aykırılık teşkil eder. Yargıtay ‘her ne kadar muris muvazaasına dayalı davalarda zamanaşımı ve hak düşürücü süre söz konusu değilse de’ şeklinde hüküm kurulması muvazaada zamanaşımı veya hak dürücü süre olmasa da bu hakkını dürüstlük kuralına aykırı ileri süremez.³⁹

daire bozma kararına uyulmak gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır.” (Erişim Tarihi: 25/01/2021).

³⁸ Y. 1. HD, T.12.09.2013, K.3217/12421.; Y. 1. HD, T.05.04.2011, E.10/13278, K.11/3935. (Erişim Tarihi: 25/01/2021).

³⁹ Y. 1. HD, T.30.01.2014, E.13/21600, K.14/1631. Davacılar, miras bırakanları FK’nın, davalıların murisi HK’ya yapılan temliklerin mirasçılardan mal kaçırma amaçlı ve muvazaalı olduğunu ileri sürerek eldeki davayı açmışlardır. Mahkeme bu iddiayı sabit görerek davayı kabul etmiştir. çekişme konusu yapılan taşınmazlardan bir tanesinin tamamı, diğer ikisinin ise ¾ payı kadastro tespiti sırasında davalıların murisi adına tespit edilmiş ve bu tespitler 15.03.1982 tarihinde kesinleşmiş, kök miras bırakan FK’nın ise öldüğü 06.04.1991 tarihinden itibaren dava tarihi olan 10.02.2010 tarihine kadar dava açılmadığı, her ne kadar muris muvazaasına dayalı davalarda zamanaşımı ve hak düşürücü süre söz konusu değilse de, aradan bunca zaman (19 yıl) geçtikten sonra dava açılmasının TMK m.2 hükmüyle bağdaşmadığı açıktır. Benzer kararlar için bkz. Y. 1. HD T.12.06.2014, E.2013/21251,

Önemle belirtmek gerekir ki Yargıtay Hukuk Genel Kurulu son tarihli kararında bu görüşünden vazgeçmiştir. Uzun süre geçtikten sonra açılan muris muvazaası davalarında davacının menfaatinin devam ettiği işlemin muvazaalı olması durumunda üzerinden bir zaman geçmesi halinde geçerli hale gelmeyeceği ve herhangi bir süreye bağlı olmaksızın her zaman açılabilmesi, bir kısım üyeler tarafından davacının temliklere 33 yıl ses çıkarılmamış olmasının ve malikin devamlı dava tehdidi altında bulunmasının 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 2. maddesine aykırılık teşkil edeceği görüşü dile getirilmiş ise de kurul tarafından benimsenmediği bu sebeple muvazaalı satışın bilinmesine rağmen uzun zaman sonra muris muvazaası davası açılmasını 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 2. maddesine aykırı görmemiştir.⁴⁰ Görüldüğü üzere muvazaalı satışı bilen ancak bu duruma ses çıkarmayan mirasçının yıllar sonra dava açması durumunu Yargıtay Hukuk Genel Kurulu son tarihli kararında tek başına yeterli görmemiştir. Ancak mahkemenin yıllarca muvazaalı satışı bilip davalı ile samimi görüşen dava açmayacağını beyan eden mirasçının durumunu hem feragat hem de dürüstlük kuralı açısından değerlendirmesi gerekir. Aynı şekilde mahkemenin muvazaalı satışı uzun süredir bilip

K.2014/11685. (Erişim Tarihi: 25/01/2021).

⁴⁰ YHGK, T. 06.05.2015, E. 2013/1-2302, K. 2015/1313. Uyuşmazlık, murisin ölüm tarihinin üzerinden uzunca bir zaman geçmiş olması halinde (somut uyuşmazlıkta 33 yıl) açılan muris muvazaasına dayalı tapu iptali ve tescil davasının 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 2.maddesine aykırılık teşkil edip etmediği noktasında toplanmaktadır. Somut uyuşmazlıkta, muris Yusuf B. davalı kızı S. Güzel ile 23.08.1974 tarihinde, davalı damadı A. Güzel ile 21.08.1975 tarihinde dava konusu edilen satış suretiyle temlikleri gerçekleştirmiş, 20.03.1976 tarihinde ise vefat etmiştir. Dava murisin ölümünden 33 yıl geçtikten sonra açılmıştır. Muris muvazaası hukuksal nedenine dayalı davalarda zamanaşımının söz konusu olmadığı, işlemin muvazaalı olması durumunda üzerinden bir zaman geçmesi halinde geçerli hale gelmeyeceği ve herhangi bir süreye bağlı olmaksızın her zaman açılabilmesi kuşkusuzdur. Bu nedenle muris muvazaasına dayalı olarak dava açılmasının hakkın kötüye kullanılması niteliğinde değerlendirilmesi mümkün değildir. Hukuk Genel Kurulu'nda yapılan görüşmeler sırasında bir kısım üyeler tarafından temliklere 33 yıl ses çıkarılmamış olmasının ve malikin devamlı dava tehdidi altında bulunmasının 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 2. maddesine aykırılık teşkil edeceği görüşü dile getirilmiş ise de bu görüş Kurul çoğunluğu tarafından benimsenmemiştir. O halde, tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dosyadaki tutanak ve kanıtlara, bozma kararında açıklanan gerektirici nedenlere göre, Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulmak gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır. (Erişim Tarihi: 25/01/2021).

davalı ile görüşen mirasçının yıllar sonra dava açacağından bahisle davalıdan menfaat temin etmek istemesini, menfaati yerine getirmeyince de dava açmasını dürüstlük kuralı açısından değerlendirmesi ve açılan davayı reddetmesi gerekir.

Kaynakça

Kitaplar

- Antalya Gökhan, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 1. Cilt, Legal Yayıncılık, İstanbul 2016.
- Antalya Gökhan /Sağlam İpek, Miras Hukuku, 3.Bası, Legal Yayıncılık, İstanbul 2015.
- Akıntürk Turgut/Ateş Derya, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 25. Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul 2016.
- Eren Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 21. Baskı, Yetkin Yayıncılık, İstanbul 2017.
- Günay Erhan, Mirastan Mal Kaçırma, 3. Bası, Seçkin Yayıncılık, İstanbul 2013.
- Kalabalık Halil/Erdem Murat, Temel Hukuk Bilgisi, 5. Bası, Seçkin Yayınları, Ankara 2012.
- Kocayusufpaşaoğlu Necip/Hatemi Hüseyin/Serozan Rona/Arpacı Abdülkadir, Borçlar Hukuku Genel Bölüm,1. Cilt, İstanbul 2010.
- Kocayusufpaşaoğlu Necip/Hatemi Hüseyin/Serozan Rona/Arpacı Abdülkadir, Borçlar Hukuku Genel Bölüm, 1. Cilt, İstanbul 2014.
- Nomer Haluk, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 14. Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2015.
- Oğuzman Kemal/Öz Turgut, Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 1. Cilt, 12. Bası, Seçkin Yayıncılık, İstanbul 2014.
- Oğuzman Mustafa/Öz Turgut, Türk Özel Hukuku Cilt IV. Miras Hukuku, 13. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2019.
- Özüğür Ali, Tenkis Muvazaa Mirasta İade Davaları, 3.Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2011.
- Özkaya Eraslan, İnançlı İşlem ve Muvazaa Davaları, Seçkin Yayınları, 5. Bası Ankara 2013.
- Sapanoğlu Süleyman, Muvazaa ve İnançlı İşlem Davaları, 1.Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara 2015.
- Serozan Rona/ Baki İlkay Engin, Miras Hukuku, 4. Bası, Ankara 2014.
- Reisoğlu Sefa, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 25. Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul 2014.
- Yavuz Nihat, Muvazaa, İnançlı İşlem, Nam-I Müstear ve Kanuna Karşı Hile Davaları, 4. Bası, Ankara 2015.

Dergiler

Kayhan Fahrettin, “Taşınmaz Mülkiyetinin Naklinde Muris Muvazaası”, *Ankara Barosu Dergisi*, 2000-3, s.178-184.

Oğuzman Kemal, “Miras Bırakanın Gayrimenkule İlişkin Muvazaalı İşlemleri Bakımından Tenkis Davası ve Tapu Kaydının Tashihi Davası, Prof. Dr. İlhan E. Postacıoğlu’na Armağan (Özel Sayı)”, *İstanbul Üniversitesi Dergisi*, İstanbul 1990, s.189.

Topuz Murat, “Yargıtay Kararları Işığında Muris Muvazaasının Varlığını Gösteren Emareler Prof. Dr. M. İlhan Ulusan’a Armağan (Özel Sayı)”, *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Temmuz 2016, Cilt 15, Sayı 2, s.726.

İnternet Kaynakları

www.kazanci.com.tr

www.legalbank.com.tr

www.sinerjias.com.tr

